

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Arg. II.

Onsdagen den 3 december 1919.

№ 29.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Den blivande folkhögskolan.

Folkhögskolefrågan har flera gånger behandlats på våra möten, nu sist även i Reval den 7 november. På nämnda möte uttalades önskemålet, att så snart som möjligt söka få en sådan skola i gång, om icke genast en fast folkhögskola, så åtminstone till att börja med en flyttande sådan eller dyl. Folkhögskolan ansågs för estlandssvenskarna vara närmast av behovet påkallad. Och i sanning är den också det samt har länge varit våra drömmars mål. Redan innan föreningen S. O. V. (Svenska Odlingens Vänner) för tio år sedan grundades hade planen att söka få en folkhögskola till stånd uppstätt, och då sedan S. O. V. stiftades, skedde det just närmast med tanken på, att i en framtid kunna öppna en något högre skola, som i det närmaste skulle motsvara en folkhögskola med lantmannaskola i Sverige. Till följd av ovanliga tidsförhållanden samt andra politiska och ekonomiska skäl har planen aldrig ännu kunnat förverkligas. Men nu måste vi ta saken på allvar. Från den nuvarande regeringens sida möter icke något hinder för att öppna en sådan skola, utan tvärtom kunna vi t. o. m. räkna på något understöd för undervisningen i lanthushållning samt den högre folkskolebildningen. Dessutom hoppas vi få både areal och nödiga lokaler för skolan från antingen Paschlep eller Birkas herrgård, varom förfrågan redan gjorts och muntligt gynnsamt svar erhållits.

Nu gäller det att utarbeta grunderna och programmet för vår blivande ungdomsskola. Det är alldeles givet, att det icke kan bli en skola i precis samma stil, som folkhögskolorna i Sverige och Finland, där folkbildningen står på en mycket högre nivå än hos oss, men så småningom måste

den utvecklas till en likadan, motsvarande svensk folkhögskola. Det har under sista tiden från flera håll framhållits, att vi för det första borde söka höja jordbrukarnes ställning genom att öppna en jordbruksskola. Det är sant: våra småbrukare sakna nödig yrkesbildning, men jag tycker, att det ändå är värst ställt med den andliga odlingen hos våra kust- och öbor, där ungdomen håller på att gå under i brist på sund andlig mat. Men det skall bli en skola med undervisning förutom i allmänbildande ämnen även i jordbruk, matlagning, slöjd m. m. Då bli alla behov tillfredsställda. Lärarekrafter måste skaffas utifrån, då vi själva sakna sådana.

Frågan borde upptagas till behandling på S. O. V:s 10-årsmöte den 27 dec. på Nuckö prästgård. Kanske någon till dess ännu ville göra ett uttalande i „Kustbon“. Vi äro tacksamma för alla råd och upplysningar.

N. B.

Kristen tro och bildning.

Även i våra svenska bygder finns det personer, vilka tro sig kunna ådagalägga sitt moderna tänkesätt och sin höga bildning genom att förlöjliga kristen livsåskådning och alla osynliga värden. Alla, som våga taga sådant i försvar, kallas för efterblivna och motståndare till vetenskap och bildning. Präster och predikanter skäras alla över en kam som „mörkmän“. Som bevis för kristnas och krisdendomens bildnings fientlighet framdragas med förkärlek personer, som visa oförståelse mot bildningssträvanden och vars kristendom ej räcker längre än till söndagens kyrkoeller bönehusbesök. Gudi klagat, många av våra religiösa kristendom är verkligen en vacker sön-

dagsdräkt, i vardagslivet är det svårt upptäcka frukterna, som skulle bevisa tillvaron av den inneboenda gudsmänniskan. Och frånvaron av dessa frukter är just orsaken till, att kristendomen i sin helhet blir så missaktad. Dock, nu till dessa bildningens balda försvarare. Enligt under-tecknads mening, har bildningen blott så mycket värde, som den förmår förädla och förbättra personen. Tyden sanna bildningen har samma mål som den rätta kristendomen: människans förädlande. Man må nu tala aldrig så mycket om sin bildning och stora vetande, har den ej förmått omskapa sin bekännare, är den fullkomligt värdelös. En s. k. bildad, som finner lämpligt svära och supa, begå låga handlingar, är lika långt från den sanna bildningen, som den söndagskristne från sann kristendom. Det är ej efter orden bildning och kristendom få sitt värde utan efter handlingarna. „Ord utan gärningar är död.“ Du, som nitälskar för kristendoms utbredning, låt dina handlingar i vardagslivet bära vittne om din religions värde, du bildningens vapendragare, se till, att ej ditt görande och låtande låter folk få orätta föreställningar om bildning i allmänhet genom att bedöma densamma efter ditt uppförande!

Observator.

Svenska Estland.

Från Wichterpal meddelas, att den „Svenska dagen“ firats med stort intresse.

„Skolläraren Samberg höll ett varmt tal. Till slut sjöngo svenska gummorna svenska religiösa sånger. Gripande kändes ögonblicket, då tonen, som i årtionden varit tvungen att tiga, fick luft och kunde bryta fram ur svenska mödrars bröst.“

„Vore det ej härligt, om Wichterpal på det nya året finge en svensk skola!“ Så slutar brevet.

Vad skall jag tillägga!? Stanna, stanna, svenske man och kvinna och lysna till tonen från Wichterpal! Den bryter fram ur de gamlas bröst, ty de yngre och unga hava ej fått lära den. Tonen bryter fram. Den är blandad med vemod och hopp.

Vem tager vara på sin broder? Många, många nya år hava blivit gamla och många trogna svenskar i Wichterpal hava gått ur tiden utan att se

sin önskan uppfyllas. Mätte det nya året föra till målet. Vi hoppas att så skall skel

H. P.

Vichterpal. På sista tiden har här den 14-årige gossen Gustaf Lindström blivit ryktbar för sin kallblodighet i att öppna stormdrivna minor. G. L., svensk, son till kaptenen Lindström, besöker den svenska skolan härstädes. Han är „mekaniker“ på sitt sätt samt är även villig att undervisa andra i „nämnda fack“.

Vi skulle dock vilja tillråda, att vara mycket försiktig med minor och utan grundliga insikter på området icke befatta sig med sådant livsfarligt arbete, ty några „mekaniker“ på Ormsö och Nuckö ha tillsammans med minorerna sprängts i luften. All heder dock åt den duktiga svenske gossen, som borde få en motsvarande utbildning.

Dorpats universitet.

Universitets öppnande den 1 december har varit förenat med stora högtidligheter och många representanter från olika institutorer och organisationer m. m. ha inbjudits att närvara, bl. a. också vår folkrepresentant herr H. Pöhl, som tyvärr dock icke kunnat resa. Men därom närmare nästa gång, då underrättelser från Dorpat erhållits.

Kortbrev till „Kustbon“.

En landsman, bosatt i utlandet, skriver i ett brev till undertecknad bland annat följande: „Låt oss lägga bort de fula, förtyskade formerna Wormsö och Rickholtz och skriva Ormsö och Rikull. Jag tycker, att det borde vara allas vår hederssak att i tal och skrift använda de rent svenska benämningarna på våra orter. Då även esterna ha sina ortsnamn, som de alltid använda, så må vi svenskar ej vara sämre och tro de främmande benämningarna och ändelserna vara finare än våra äkta kärnsvenska namn. Endast det svenska är gott nog åt oss svenskar! Bort med allt främmande vanprydande! Varför t. ex. Nömküll, då vi ha svenska Klottorp? Varför Kurks i stället för svenska Korkis? Fram med svenska ortsnamn!“

Farbror Svenske.

Nuckö. Den 19 nov. nedbrann i Paschlep Gustaf Ankors gård. Elden förtärde både boningshusen och ladugården jämte höstskörden och hästen.

Runö. Genom professor S. G. Youngert, Rock Island, Illinois, U. S. Amerika, har församlingen på Runö fått mottaga ett understöd stort 29,280 estniska mark.

Till kyrkoherde på Runö har svenska ärkebiskopen utnämnt pastor Ernst Gordon från den 1 december d. å.

Tack!

För den av eldsvåda hemsökta Kristian Nyman's räkning ha ytterligare lämnats gåvor av följande signaturer:

Farbror Ander	Mk. 50: —
L—n	” 25: —
Karlsson	” 25: —
C. J.	” 10: —
G. Gun. L:holm	” 25: —
W. Ohlsson	” 350: —
T. L.	” 25: —
A. L.	” 15: —
F—berg	” 50: —

Summa Mk. 575: —

För dessa välkomna gåvor fram bäres härmed ett innerligt tack!

Redaktionen.

Reval. Svenska Folkförbundets styrelse får härmed till Herr Konsul O. Hedman, som godhetsfullt bekostat alla utgifterna vid svenska teaftonen härstädes den 26 november, fram bära ett varmt tack!

Genom Konsul Hedmans frikostighet har 472 mk. 90 pn. ren vinst tillfallit tekassan. Reval den 26 nov. 1919.

Å styrelsens vägnar: H. Pöhl.
A. Strandberg.

Tänk på soldaterna!

Snart stundar julen, denna „glädjens och fridens“ högtid. En stor del av våra tappra söner fira i år redan den 6:te julen i krigets vimmel, — i löpgravarna, kämpande en hård kamp för fosterbygden. Tänk på dessa dina försvarare. De äro värda all uppmuntran. Kom dem ihåg

med en julgåva! Ett litet paket, ett brev, ett kort med en hälsning, o. s. v. äro kärkomna.

H. P.

Sverige och Finland.

Prins Bernadotte 60 år.

Då prins Bernadotte den 14 nov. trädde in i sitt sjunde decennium, kunde han göra det med känslan att från alla håll följas av vänliga tankar. Han har sedan han för en mansålder tillbaka steg ner från tronens omedelbara grannskap fört den enskilde mannens liv; det nära släktskapet med konungahuset har dock berett honom en mycket framskjuten ställning och för den populära uppfattningen är han alltjämt prins av blodet.

När han avstod från sina rättigheter som svensk arvfurste för att träda i äktenskap med en undersäte, framkallade detta steg betänkligheter på ett och annat håll, men de är som passerat sedan dess ha visat deras överflödighet: med en aldrig svikande takt har han intagit sin grannliga ställning, och om man skulle kunna säga att han i något sökt gå sina medborgare före, så är det genom ett anspråklöst uppträdande i detta ords förnäma betydelse. Prins Bernadotte har ju sedan länge varit intresserad av religiösa och filantropiska strävanden, ett modernearv som han förvaltat med innelig hängivenhet, och det blir ej minst från de kretsar, vilka i dessa strävanden se det väsentliga, som prinsen nu får mottaga varma vittensbörd av vördnad och sympati. Ensamt från dem skola dock icke, som antytts, välönskningarna strömma: en ridderlig man hälsas utan skrymtan från alla håll.

Smittkoppor i Helsingfors.

De senaste dagarna ha en mängd smittkoppsfall inträffat i Helsingfors. Undersökningar som igångsatts av hälsovårdsnämnden ha visat att smittan införts från landsorten av en massös, som bedriver s. k. naturläkekonst. Massösen i fråga hör till den sekt, som motsätter sig vaccination och genom en mängd kolportörer driva en energisk propaganda mot densamma. I spetsen för denna rörelse står en pastor Uoti, som har en mängd badstugor i Helsingfors. Hälsovårdsnämnden har vidtagit åtgärder för badstugornas stängande, och Uoti et consortes ha ställts under läkaruppsikt. Allmän vaccination har utlysts.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra fronter.

På Narva-fronten pågick det under den hela gångna veckan häftiga strider med den påträngande fienden, som samlat stora styrkor till denna frontdel. Han vill till vilket pris som helst kasta våra över floden Narova. Fienden, som ställvis uppställt sig i mångdubbla kedjor, anfaller med tillhjälp av orkanlik kanonad. Någon gång har han förklädd sig och antagit Nordarmens märken för att på detta sätt kunna närma sig oss och anfälla oss bakifrån, men alla hans olika försök ha av våra trupper tillbakavisats med oerhört stora förluster för honom. Fienden har samlat över 40 regementen till denna frontdel jämte ett mycket stort antal kulsprutor och artilleri. Enligt Högkvarterets meddelanden kunna dock våra trupper gott hålla fienden stängin.

På övriga frontdelar har det under veckans lopp varit jämförelsevis lugnt och ställningen är sårom förut.

Agrarlagen.

Antagen av den Konstituerande Församlingen
den 10 oktober 1919.

I.

Den till expropriation bestämda jorden och inventariet.

§ 1. För skapandet av statens jordreserv avhändas till statens egendom alla inom republiken Estland befintliga gods och jordar, som angivas i Baltiska Privatlagen (1864 års uppl.) § 597, tillsammans med alla till dem hörande dugliga lantbruksinventarier, oavsett de sistnämnda ägas av godsägare, godsbrukare eller arrendatorer.

Anmärkning 1: Till expropriation föreligga icke: 1) till städer, välgörehets- och vetenskapliga institutioner, lantsting (maakonnad) och kommuner hörande gods och jordar; 2) jordegendomar (Landstellen, Balt. Privatl. § 597, punk 5), om sådana icke tillhöra ett riddaregods ägare; 3) begravningsplatser, under kyrkor och kloster varande jordarealer jämte nödiga gårdsplaner; 4) till gods-

arrendatorer hörande inventarier för ett gods, om nämnda arrendatorer själva faktiskt före den 11 nov. 1918 på grund av arrendeavtal brukat godsen samt om de icke äro ägare till riddaregods; 5) kyrkogods- och kyrkogårdsjordbrukares inventarier.

Anmärkning 2: Från förr brukarne till exproprierad jord, om sådana själva till brukning erhålla jord, avhändas icke de för de nya hushållens inredning nödvändiga levande och döda inventarierna.

(Fortsättning följer).

Två duktiga svensktalande flickor

erhålla lärarik plats som tjänarinnor hos svensk familj på ett mindre arrendegods i närheten av Pernau. Blott inre arbete. Svar med angivande av löneanspråk till

„Human behandling“
detta blads expedition.

GUDSTJÄNST i svenska St. Mikaelsskyrkan, Riddargatan 9, hålles varje söndag kl. 10 f. m.

UNG MAN,

behärskande estniska och som har lust att lära jordbruk erhåller plats mot fritt uppehälle och mindre lön.

Svar till „Pålitlig“
detta blads expedition.

I de närmaste dagarna utkommer

KALENDER

eller

ALMANACK

för 1920

för svenskarna i Estland,
18:de årgången. Kan rekvireras å

„Kustbons“ redaktion,

Riddareg. 3, Reval.

Obs! Ett mindre antal äldre årgångar äro ännu tillgängliga.

Tre unga levnadsglada svenska soldater önska

brevväxling

A. Blom, J. Ros, L. Dahl.

Svar till „Kustbons“ redaktion.